

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Phimostomvs Scriptvrariorvm Iohannis Dietenbergii
Theologiae professoris profundiss. ac hæreticæ prauitatis
Inquisitoris vigilantiss. co[n]tra hæreticos æditus
Augustæ Anno M.D.XXX.**

Dietenberger, Johann

Coloniæ, 1532

VD16 D 1501

III. Scriptur[a]e ad ecclesia[m], & eccl[lesi]ae ad scrip. mirabile[m]
collatione[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-29398

CONFVTATORIVM SCRIPTVRARIO.
ECCLESIAE SCRIPTVRAEQVE COLLA.
CAPVT III.

INsuper & hoc problema, vtrius nam potior sit ad credendum autoritas ecclesiae an scripturae? hoc est, an ecclesiae vel scripturae magis standi, aut credendum sit (Gordonij loris intricatus) plures sapiulcule re-
fricabant nonnullis q scripturarum sonitu, ecclesiae nunquam obstrepere cessant, scripturis herbam, absque omni selectu porrigentibus, reliquis vero ab hac opinione, tanquam minus vera prorsus dissentientibus, Vtri horum verius sentiant, tribus (deo duce) subscriptis quasi macheris nodum secantibus obiectum, paradoxis aperiemus.

PRIMUM PARADOXVM.

In diuinis scripturis certior est apud nos veritas quam in ecclesiae decretis.

Putasne gratiose dñe pposite schismaticorū her. ac vniuersa hęc viperarū genimina, ad hoc plenis armis insurrectura paradoxū, & quasi nostris nos cassib⁹ teneāt captos, iamq; plena euicerit victoria stentorij vocib⁹ insultatura, Si maior est scripturae quam ecclesiae veritas, cur vos ecclesiam scripturis antefertis? Si certior in scripturis quā in ecclesia veritas, quare non cedit ecclesia scripturis, sicut veritati autoritas, sine qua nec valet autoritas? Si plenior ē apud scripturas veritas, quā ob rē scriptura rū autoritate propellit & aduersum scripturas ecclesiae dif-
finita, adeo festiuiter & tāquā e tripode dicta suscipitis? Si certior in scripturis veritas, cur non poti⁹ in scripturae quā ecclesie sententiā conceditis? Quare nos scripturas appellātes tāquā ethnicos abhęcitis, nec vllō pacto auditis? An non propria vos sententia iam dñatos tenemus, Si scripturae veritatem vobis annunciamus, quare non creditis nobis. O insensati filij ecclesiae, quis vos fascinoit non obedire veritati, En doctissime domine pposite hi sunt hęc beluarū fremitus, hi luporū istorū impetus, Isti perfidorū lucifugarū scripturariorū congressus, q dñhęc & his similia de scripturis friuole obtrudāt meminisse iu-
uabit, neminē sibi oportere blādiri, iuxta sententiā sc̄i Hierony.
li

si de scripturarum apiculis videatur affirmare, quod dicit,
 cū & diabolus de scripturis aliqua sit locutus, & scripturæ non
 in legendo consistant, sed intelligendo. Quæsi curiosulis istis
 haud sufficiant, partes nostras fortiter propugnantem doctissi-
 mum Tertullianum audiant, in hæc verba, cum nostram cau-
 sam egregie defensantem, tum vniuersis hæreticis prouocati-
 onem scripturarum frustanee prætentibus, inutilem &
 prorsus interdicitam, hoc modo diffinientem. Scripturas obtē-
 dunt hæretici, & hac sua audacia, statim quosdam mouent. In
 ipso vero congressu, firmos quidem fatigant, infirmos capiūt,
 medios cum scrupulo dimitunt. Hunc igitur potissimum gra-
 dum obstruimus, non admittēdo eos ad vllam de scripturis di-
 sputationem, si hæc sunt illę vires eorum, vti ne eas habere pos-
 sint, fides enim nostra obsequium apostolo debet, prohibenti
 quæstiones inire, nouis vocibus aures accommodare, hæreticū
 post vnā correptionem conuenire, non post disputationem.
 Deinde, quoniam nihil proficit, congressio scripturarum, nisi
 plane, vt aut stomachi quis ineat versionem aut cerebri. Istæ hæ-
 resis non recipit quasdam scripturas, & si quas recipit, adiecti-
 onibus & detractionibus ad disputationē instituti iteruertit. Et
 si recipit, non recipit integras. Et si aliquatenus integras præ-
 stat, nihilominus diuersas expositiones commētata conuertit
 Tantum veritati abstrepit adulter sensus, quantum & corruptor
 solus. Variæ præsumptionis nolunt agnoscere ea p quæ
 reuincuntur: His nituntur quæ ex falso composuerunt, & quæ
 de ambiguitate ceperunt. Quid promouebis exercitatissime
 scripturarum? Cum si quid defenderis negetur ex diuerso. Si
 quid negaueris, defendatur: Tu qdem nihil perdes, nisi vocē
 i contentione, nihil consequeris nisi vilē de blasphematione lau-
 dē. Ergo non ad scripturas prouocādū est, nec in his constituē-
 dū certamen, qb⁹ aut nulla aut incerta victoria est, aut paræ cer-
 ta. Et itē, si hæretici sunt, christiani non sunt. Itaq; non christia-
 ni nullū ius capiūt christianorū literarū, ad quos merito dicen-
 dū est. Qui estis? Quādo & vnde venistis. Quid i meo agitis non
 mei. Quo deniq; Marcion iure syluā meā cædis. Qua licentia

Aa. 16

CONFVTATORIVM SCRIPTVRARIO.

Valētine fontes meos tranſuertis? Qua poteſtate Apelles limi-
tes meos commoues? Quid hic cæteri ad voluntatem veſtram
ſeminatis & paſcitis? Mea eſt poſſeſſio (inquit eccleſia catholi-
ca) olim poſſideo. Habeo origines firmas, & iſtis autoribꝰ, quo-
rum fuit res. Ego ſum hæres apoſtolorum. Sicut cauerunt te-
ſtamento ſuo, ſicut fidei commiſerunt, ſicut adiurauerunt, ita
teneo. Vos certe exherudauerunt ſemper, & abdicauerūt, vt
extraneos, vt inimicos, vnde aut extranei & inimici apoſtolis
hæretici, niſi ex diuerſitate doctrinæ, quam vnꝰqꝰqꝰ de ſuo ar-
bitrio aduerſus apoſtolos aut protulit aut recipit. Illic igitur
& ſcripturarum & expoſitionum adulteratio deputanda eſt,
vbi diuerſitas inuenitur doctrinæ: Quibus fuit propoſitum ali-
ter dicendi, neceſſitas inſtituit aliter diſponendi inſtrumenta
doctrinæ, hæc ille.

¶ Quis iam non videt nec vllum hæreticis ius, ſcripturas ad
ſuum vaſtriſſime detortas inſtitutū, contra catholicos producē-
di relictum, nihilqꝰ aduerſus eccleſiam catholicam ſcripturæ
citatione proſcribere poſſe. Quod ſi illic & ſcripturarum & ex-
poſitionum adulteratio deputanda eſt, vbi diuerſitas inuenitur
doctrinæ, quis ambiget, cum ſcripturas, tum expoſitiones,
per modernos hæreticos ac ſchiſmaticos eccleſiæ Chriſti obie-
ctas, in vniuerſum adulteratas, apud quos tanta eſt varietas, tā
ta contrarietas, tam pertinax doctrinæ pugna, tantæqꝰ deniqꝰ
digladiatio, vt nihil ſit relictum ſpei, ſarciendæ concordiæ. Oe-
colampadium excommunicat Lutherus, Lutherum damnat
Carolſtadius, A Carolſtadio uariat Zvuynglius, huic contra-
dicit Baltazarus. Ab illo diſcordat Butzerus, Butzerum de-
turbat Brentius, cum illo peſſime conuenit Lamberti Franci-
ſcus. Et quid tandem iquat has monſtruoſiſſimas, interqꝰ ſe pu-
gnatiſſimas recenſere beluas. Diſpeream, ſi commonſtrentur
duo, quorum alter non ab altero, niſi forſan in veritatis & eccle-
ſiæ impugnatione, i quam omne ſoppido quā pulcherrime con-
ſpirant. Imo ſi vnus, qui non ſexcenties euariet a ſe ipſo. Si er-
go ſcripturarum & expoſitionū adulterationē nil certius reſta-
tur, quā doctrinæ varietas, qꝰ adeo, nullius naſi caprarius eſt, q
non

non olfaciat protinus, tam scripturas quã scripturã sensus, ex-
positiones & traditiones, ab hæreticis aduersus ecclesiam pro-
ductas aut vnquam producendas, quibus omnia viciant, omnia
viroso libulo intoxicant, oïale rneo spiramine interturbant, nũ
quam non adulteratas. Hoc igitur exploratissimũ habẽtes, nul-
latenus fidefragis & desertorib⁹ illis transfugis apostaticis fi-
dẽ dabimus, nũquam in illorũ nugacissima iurabimus commen-
ta. Sed omni scrupo posito, in ecclesiã sensum manib⁹, vt dici-
tur, & pedib⁹ concedemus, certiss. arbitantes, qd vbi apparue-
rit esse veritas disciplinã & fidei christianã, illic sit etiam veri-
tas scripturã & expositionũ, & omniũ traditionũ christianorũ.
Nũc itaq; flaccidis cauillis, qbus in calce responsuri sumus, di-
missis, verum ostendamus propositum paradoxum.

PROBATIO PARADOXI.

¶ Quam longe relegata sit a nostris inuentis certitudo verita-
tis, & scriptura testatur & expientia. Sic namq; legimus. Co-
gitationes mortaliũ timidã, et incertã prouidentia nostrã, Cor-
p⁹ em̃ qd corrũpitur aggrauat animam, et deprimat terrena in-
habitatio sensum multa cogitantẽ. At cũ fragili cogitatu, cũ in-
certa prouidentia, cũ depresso deniq; sensu, q stabit certitudo ve-
ritatis. An non pp hoc, diuino plenus spũ Dauid intrepidus ex-
clamat. Omnis homo mendax. Tm̃ abest ab omni homine veri-
tatis certitudo, vt etiam nũ ab ipsa veritate, plusquam dis dia pa-
son distet. Quid em̃ mēdatio plus repugnat quam veritas, por-
ro nihil a mendace verẽ dici potest, tm̃ abest vt apd illũ vlla ve-
ritatis certitudo p̃sumatur, vnde cũ etiam ecclesiasticorũ decre-
torũ autores, homines fuerint et sint, conseqns est, eos in reb⁹
fidem haud tangentibus et mores, humana nonnũquam passos
hodieq; pati, nec ipossibile erit quin alicubi errent alicubi con-
traria pũgnantiaue scribant, ordinent, decernant, statuam, non
nunquam a seipsis dissentiant, in multis hallucinentur, Nec o-
mnes oïa videant. Eius rei gratia Paulus ip̃e in tertiũ vsq; coelũ
raptus, in quo et Chrũ loq̃tur, ex parte cognoscit et ex parte
prophetat. Videt nunc non intuitiue, sed p̃ speculũ in ænigma-
te, et orare secundum quod oportet nos nescire dicit. Nec eua-
riat ab hac sententia sapientissimus Salomon. Intellexi-

Sapi. 9.

Psalm. 115.

Eccl. 54.

2. Cor. 11.
& 13.

Roma. 8.

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

eel. 8. (inquit) quod omnium operum dei, nullam possit homo inue-
 nire rationem eorum quæ sunt sub sole, & quanto plus labora-
 uerit ad quærendum tanto minus inueniat, etiamsi dixerit sapi-
 ens se nosse, non poterit inuenire. Veritatis itaq; certitudo, ho-
 minum commentis plurimum deest. Hinc in epistola ad Dama-
 sum Hieronymus ait. Nullus homo, excepto eo qui ob nostram
 salutem carnem est dignatus induere, plenam habuit scientiam
 & certissimam veritatem, nec dabitur, qui non aliquando dor-
 mitarit. Sic Isaac, deo dilectus patriarcha, quia homo defecit,
 cum minorem filium Iacob benedicens, natu crederet maio-
 rem. Sic defecit Moyses, populum Israel per semetipsum in
 terram promissam induendum opinatus, quem tamen ad ter-
 ram promissam minime perduxit. Defecit Samuel propheta,
 quando maximum filiorum Iesse videns, regem super Israel vn-
 gendum credebat. Defecit & Nathan propheta, Dauid persua-
 dens, domum domini ædificare. Defecit item Ionas Niniui-
 tis cladem in quadragesimum diem prænuncians, quæ tamen
 deleta est. Defecit Helias mala ventura in diebus Achab præ-
 dicens, quæ etiam vsque in obitum Achab suspensa fuere. De-
 fecit et Esaias in crastinum Ezechiæ mortem prænunciãs quæ
 vsque ad annos quindecim prorogata est. Defecit insuper Pe-
 trus apostolus quãdo dixit ad dominum. Propitius esto tibi, et
 hoc non erit tibi. Item quando a Paulo reprehensibilis repre-
 hendebatur, et præcipue dum Christum iureiurando negauit.
 Defecit quoque Saulus, licet in lege doctissimus, quando spi-
 rans minarum et cædis in discipulos domini, accessit ad prin-
 cipem sacerdotum et petijt ab eo epistolas in Damascum ad sy-
 nagogas, vt si quos inueniret, huius viæ viros ac mulieres vin-
 ctos perduceret in Hierusalem. Defecit & Paulus, Philippis
 se quandoque rediturum arbitratus, id quod sibi minime con-
 cessum fuit. Et quid de reliquis dicemus. Si viri tanti, sancti spi-
 ritus organa effecti ita domino permittente a certitudine defe-
 cerunt, quanto magis a certitudine veritatis defectibiliores re-
 liqui sunt, quos nec spiritus ille sacer inuisit, nec vita commen-
 dat, neque doctrina illustrat. Certissimum est ergo veritatis
 certitu-

eel. 8.

Hierony.

Gene. 27

Num. 11
 Num. 20
 1. Reg. 16
 11. Reg. 7
 Ionas. 3

3. Reg. 21
 Esa. 38
 Mach. 1
 Actu. 9
 Gala. 2
 Matth. 26
 Marc. 14
 Luca. 23
 Ioann. 1

Phil. 2

certitudinem, nobis, nostrisque inuentis, incertissimam esse, Id quod & ipsa experientia nunc manifestum faciemus.

¶ Inter homines quid veritatis certitudini propius excogitari potest, quam ipsa scientia per demonstrationem, vt aiunt dialectici, ex primis veris principijs procedentem acquisita. Et hæc tamen a certitudine plusquã cælû a terra distat. Vis probemus. Demonstrationem, inquit Aristotelis sectatores, quæ scientiam causat, per quidditates, vt vocant, per proprias rerû differentias, nobis licet occultas & ignotas, perque fragilia quædam principia, quibus aut propter præcedentem prudentum autoritatem, veluti notis terminis assentimur, aut quæ experientia comprobamus per sensus, fieri necessum est. Quis vero nisi vel trunco stupidior, vel talpa cæcior, non videt tam fragilibus, tam incertis & a nobis absconditis, nihil certitudinis ad esse posse? Quod si vel nulla vel minima veritatis certitudo in principijs demonstrationis nobis cognitis inuenitur, quanta putas erit in ipsa demonstratione, quanta denique in scientia per demonstrationem acquirenda? Hinc manifestarium apparet, quam sint incertæ veritates vniuersæ humanæ scientiæ & disciplinæ, quam sint ambiguæ, quã fallaces quam incertæ, quam plenæ nonnullæ periculo, vt quantum ex ipsis est, ne dum non scire, imo nescire cogamur, vbi nam certissima quiescat veritas id quod in vnica sua, de scientiarum incertitudine, declamatio ne vnde & ista desumpsi, Henricus Cornelius Nettehemus, qualia qualia scribat alias, miro probat ingenio.

¶ Porro quod de scientijs, idem etiamnum, de statutis decretisue humanis, siue ecclesiasticis, siue ciuilibus sentiendum, modo extra dei negocium sint arbitramur, hæc enim ipsis ex quibus enascuntur, autoribus hominibus, certiora esse neutiquam possunt. Quod si quis de ecclesiasticis, nã ciuilia ipsa sua inconstantia & variabilitate, incertissima sese testantur, sub dubium reuocet, perspicuum illi fiet, modo suarum originum (nimirum conciliorum non tamen legitimorum ac verorum) ex quibus profluunt, incertitudinē aduertat. An & de ipsis talibus concilijs ambigitis? Defecit nec mirum conciliū Ephesinū secundū. A beatissimo papa

G Leone

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

Leone Anamathizatū, qđ dioscoro consentiēs Euthicetis, V-
nā in Christo naturā et volūtātē, dogmatizantis errorē appro-
bauerat, cuius condēnationi Synodus Calcidonēsis subscripsit

Vin. i spe
hist. li. 24
c. 158. & 176

¶ Defecit conciliū Constantinopolitanū trecentorū triginta
ēpōrū, adorationē imaginū Christi et Sanctōrū dānās, qđ se q̄ns
conciliū Romanū reprobauit, sacras iconas adorādas d̄iffiniēs.

¶ Defecit etiam Aglegiense concilium, fidem in Constanti-
nopolitano, concilio catholico, traditam suscipere recusans, cui
se papa Sergius opposuit, & eiusdem errorem damnauit.

Vin. lib. 16
& c. 21

¶ Defecerunt etiā concilia Aq̄sgranē. simul & Parien. raptā
non posse raptori matrimonialiter copulari, determinātia, qui
b^o b. Hierony. se opposuit, & contra ābo p̄ualuit, nā eius sniam
ecclesia in Meldensi cōcilio recepit, cōtra ambo p̄dicta con-
cilia determinans, vt habetur. xxxij. q. ij. c. placuit, & sequētib⁹

¶ Defecit deniq; conciliū Ariminen. numerosiss. nimirū. ccc
ccccxxx. episcopoz, q̄ concluderūt Christū non homouision. i.
consubstantialē patri, sed homouision. i. similem patri debere di-
ci, volētes p̄ hoc Christi diuinitatem negare, sed damnatur, di.
xv. ca. Iā nūc. v. qb⁹ & pauca. Sed qđ moror? Certe nisi me pu-
silloz scandalū absterret, quamplura alia q̄ suo sensu conue-
nerant defecisse facile cāmonstrarem. Qđ si tot tantiq; viri, tam
vita clari, quam doctrina vt putabatur p̄cellentes, defecisse de-
prehenduntur, reliqs, tam morib⁹, quam scientia inferioribus, q̄
veritatis certitudo p̄sumetur adesse? Quid de plurimis sum-
moz pontificum, simul & Cæsaz decretis, ip̄e etiam Protheo
mutabilioribus, & artemone versatilibus dicemus, q̄ toties
oportet, mutantur, variantur, dispensentur, alterentur, tandē
etiam abrogentur, aliaq; substituuntur, quoties vel hoim vel
tempoz id ratio exposcit, huiusmodi nonne satis testantur, hu-
manis siue prouidēdis siue disciplinis, vel nullam vel mini-
mam veritatis adesse certitudinem.

¶ Nec ista scribo, quo legitimis ecclesiā generalib⁹ plenarijs
sacroscris concilijs detraham, aut fidem rescindam, q̄ nūquam
diuinā gratiā suffitu destituta, semp̄ vera, semp̄ certiss. semp̄
infallibilia prorsus agnoscimus, quemadmodū summōz eccle-
pontificū, & oim̄ sublimioz potestātū, veneranda, cū ap̄ost. Pau

Io, modo religioni haud repugnent religiose suspicimus decreta, a nemine sub damnationis interminatione contēnenda. Sed quo reꝝ humanarꝝ sibi derelictarꝝ instabilitatem ac oimodam commonstremus incertitudinem, nullamq; de sub cœlo vel discipl. vel eccl. esse, q̄ sibi derelicta et a spū de plenaveritatis certitudine gloriari possit. Solis hoc diuinis (quæ canonicæ appellantur) reseruatū est scripturis, præuilegium est catholicarum seu diuinarum scripturarum omnimodam habere veritatis certitudinem alteri non dabitur, id quod iam ostendemus

¶ Canonicas scripturas supponimus, non legis doctorꝝ esse placita, non huius mundi sapientū excogitata, commenta, non quarūlibet sectarꝝ decreta, non cuiusuis hoīs opa, sed diuina q̄dā oracula, sibi inuicē miro modo consonantia, i vniuersali eccl. vnanimi, ac stabili consensu, recepta, miraculis, prodigijs, portentis, & omnimoda sanctitate, vitæq; discrimine, ac ipso effusi sanguinis testimonio probata, non denique humana voluntate allata, sed ab ipso. sc. a spū veritatis, ab ipsa veritate prognata, tanto cunctis hominum commentis certitudine veritatis supiora, quanto deus ipse gloriosus hominibꝝ est sublimior & veracior, q̄ solus fontem veritatis continet, imo q̄ solus verax, imo ipsiss. veritas est. Harꝝ scripturarꝝ tanta est maiestas, vt qcquid pronunciauerint, non possit non esse verꝝ, sed absq; omni ambiguitate suscipitur, si rmiss. creditur, & sine vlla retractione verū sc̄m̄q; seruetur. De his b. Aug. ad sc̄m̄ Hierony. sic scribit Ego solis eis scripturarꝝ lib. qui iam canon. appellantur, didici hūc timorē honorēq; referre, vt nullū eorꝝ autorem scribendo errasse audeā credere, aut si aliqd in eis offēdero qd̄ videatur contrariū veritati, nihil aliud existimē, quā mēdosum eē codicē, vel non eē affecutū itēptē, qd̄ dictū est vel me minime itellexisse non ambigā. Alios aut ita lego vt quātalibet sc̄tate, quātaue doctrina polleant, non ideo verum putem, quia ipi ita senserint, sed quia mihi p̄ alios autores vel canonicas, vel probabiles rationes, quod a vero non abhorret, persuadere potuerunt hæc ille. Ad has tanquam veritate certissimas, Christus dominus, legisperitum de vita æterna consequenda per

2. Petr. i

Ioann. 8

Dist. 9. c.
ego

Luc. 18

G ij cun-

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO

Ioh. 5. 7. 8 cunctantem, fiducialiter dirigit, ad illas nutantes olim de se Iu-
A.R. 17
Iohan. 7
Luc. 16 daeos remittit, præcipiens vt scrutentur scripturas. Ad illas ex
i. Corin. 2.
2. Timo. 3
Hierc. 10.
Prou. 8
2. timo. 4.
1. tim. 4. 6. Iudaismo quondam conuersi fideles refugiūt, scripturas quoti-
Matth. 2. die scrutantes, si hæc q̄ ab apostolis euangelizabantur ita se ha-
Iohan. 5. berent, insup & pharisæi ad has, tanquam nulla falsitate sus-
pectas, sed de veritate certissimas, venerandū ac vere religiosum
principem Nicodemū demittūt, in qb. certiozem de Messiq̄ ad-
uentu conspecturus esset veritatem. Nonne & diues ille epu-
lo, in Tantalii horto, apd̄ iferos sepultus dū in tormētore testem
pro fratrib⁹ suis, ne& ipsi supplicijs ifernalibus deputarentur,
Lazare expostularet, ad scripturas, tanquam ipsa etiam resusci-
tatorē mortuorē relatione, credibiliores, ab Abrahamo dirigi-
tur. Omnes isti, nisi veritatē i scripturis certiozem cognouissent
non aliter incertos, ad scripturas, quam q̄ bouem, vt dicitur, ad
ceroma mittit, destinassent. Hinc apost. ad contestandam hanc
scripturaz̄ certitudinem infallibilem, earz̄ scripturaz̄ doctri-
nam Spūs doctrinam, ac diuino spū inspiratam, & affectam ap-
pellat, quam oportet in veritate certissimam esse. Spūs namq̄
veritatis, nihil nisi certiss. verū suggere potest, dicit em̄. Iusti
sunt omnes sermones mei, non est i eis prauū qd̄ neq̄ puersum.
Nominat etiam nū eandem doctrinam, sanam, q̄a nullis errorib⁹
ifectam. Doctrinam bonam, q̄a nullius veritatis ambigui-
tatem in se habentem. Doctrinam pietatis, q̄a fidei veritatem,
absq̄ omni mendacio docentē. Doctrinam saluatoris, q̄a rectā
Christi veri dei agnitionem certiss. afferentem. Qd̄ si vel mi-
nimū incertitudinis suspicionem haberet, quō sacra, quō bona,
quō pietatis, saluatoris, ac spūs doctrina diceretur: q̄ suo, siue le-
ctori siue auditori nec pietatem, nec salutem, neq̄ veritatem
certius afferret, sed semp̄ tremulum, semper anxium, semper
de veritate dubium relinqueret. Certissima proinde veri-
tate stabilita sit necessum est. Propterea quod de eiusmodi
scripturis veritas ait. Hæ sunt quæ testimonium perhibent
de me. At qui veritati testimonium perhiberent, si in-
certa illis inesset veritas. Et vnde, te quæso, tam plu-
rima nobis alioqui prorsus incredibilia, scripturarum au-
toritate.

toritate producta, Vnde inquam a nobis tanta fide suspiciuntur, tanta credulitate acceptantur, tam mordicus verissima tenentur, vt etiam pro illorum indubia veritate, ne dum sanguinem profundero, Imo & vitam ipsam intrepide ponere velimus, si certior in scripturis non crederetur veritas: Quid igitur amplius fluctuamus? Certior est apud nos veritas in diuinis scripturis, quam in quibusuis hominum inuentis aut commentis. Dico apud nos, quia veritatis certitudo secundum se, in ecclesia catholica haud minor est quam in scriptura canonica, Vnum enim vtraque spiritum sibi semper presentissimum habet, nimirum spiritum veritatis, q̄ sicut a scriptura omnem incertitudinis ambiguitatem, omnemque falsitatis scrupulum abigit, Sic ab ecclesia omnem prorsus errorem depellit, vt indubitabilis in vtraque veritas secundum se, absque vlla formidine infallibiliter habeatur. Quia tamen in canonicis scripturis certior nobis offertur veritas, pro eo quod illas scimus necessario veras, & impossibile veras non esse, nulla etenim humana voluntate, sed soli sancti spiritus autoritate atq; inspiratione allatas agnoscimus, q̄ scriptor illarum & autor est, non homo, qui calamus duntaxat scribæ eius, qui velociter scribit, non etiam scriba nuncupatur. Ecclesiæ vero & quorumuis hominum decreta, a voluntate humana de se errabili, immediate enascuntur, cui etiam quam sæpiuscule non adsit, spiritus ille sacer superiora commonstrant. Ideo certiozem apud nos in scripturis diuinis esse veritatem profitemur. Hæc pauca iam sufficiant. Nec enim comitorum negocia, neque mala corporis culi mei valetudo plura de his scribere sinit. Obiectos a principio casses, amodo desecemus.

A·D PRIMVM.

¶ Cum obijciūt, Si maior est scripturæ quam ecclesiæ veritas, cur inquit, scripturis ecclesiam antefertis?

RESPONDEMVS.

¶ Primo, Maiorem in scripturis, quam in ecclesia veritatem esse, prorsus inficias imus, nec hoc diximus, Nimirum quibus idem est spiritus & vna veritas, Cum hoc tamen ingenue fate-

G. in mur.

Ioan. 14.
2. Petri. 1.

2. Timo. 3.

Psal. 44.

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

temur, in scripturis canonicis maiorem nobis quantum ad nos attinet, veritatis certitudinem (quam aut in ecclesie decretis, aut in illis qui ecclesiam representare creduntur) relictam, tum quia scripturas illas a spiritu sancto, non vlllo ab homine certius certo scimus editas, Nequaquam vero sic de quibuslibet ecclesiasticis decretis sentimus, tum quia spiritus ille sacer immediatus & principalis est diuinarum scripturarum autor, quibus nunquam deesse potest. A representantibus autem ecclesiam & illorum statutis quam saepiuscule abfuerint superiora testantur. Proin in veritate perpetuo manent canonicæ scripturæ, non sic ecclesie statuta, In scripturis diuinis nullum mendacium, nullus error inuentus est, nullus vnquam inueniri poterit, non sic de ecclesiasticis quibusuis decretis. Dein ecclesiam canonicis scripturis, hæud vndequaque, sed quantum ad iudicij autoritatem ac credibilem propositionem præferimus id quod sequenti commonstrabimus paradoxo, Scripturas autem ecclesie anteferimus, quantum ad certitudinem veritatis quo ad nos, hoc est, Certius nobis est, scripturas esse plenissime & infallibiliter veras, quam quæ extra fidei negotium per ecclesiam definita leguntur, præcipue vbi quid extra scripturas, nec ad fidem, nec ad vniuersalem ecclesiam pertinens decernitur, Nam de huiusmodi paradoxum nostrum & quod præmissimus intelligi volumus.

AD SECVNDVM.

¶ Cum dicunt, Si ergo certior est in scripturis quam in ecclesia veritas, quam ob rem non cedit scripturis ecclesia, sicut veritati autoritas, sine qua nec valet autoritas.

RESPONDEMVS.

¶ Ecclesia cedit scripturis, non propter illarum ad ecclesiam incompossibilitatem, sicut argumentum prætendit, nec ideo, vt, quicquid scripturis obtruditur, statim ad hoc ecclesia cogatur, Alioqui infinitis hæreticorum scateret erroribus, quorum plures multis veris probabiliores per scripturæ literam apparent, id quod Eluidij hæresis manifeste probat, sed propter certiores in eis quantum ad nos attinet veritatem. Ingenue si-
quidem

quod ecclesia fateatur, certiore esse quantum ad nos in scripturis veritate, & inde mox consequitur, quod absque omni scrupulo ac contradictione, verum conceditur quicquid in authenticis scripturis vere probatur contentum aut fundatum, non aut quicquid ab ecclesiasticis praelatis auditur pronunciatum. Porro veritati semper cedere debet autoritas, ubi sine veritate est autoritas. At fidelium nemo ecclesie auctoritatem absque scripturarum auctoritate fatebitur, ideo non oportet, vel scripturam ecclesie, vel ecclesiam scripturae cedere, sed inter illa summa manet in charitate ac fide Christi concordia, nihil in ecclesia legitimum scripturis pugnans inuenitur, nec in scripturis quod sit aduersum ecclesiam, propter quod neutrum alteri tanquam contrarium contrario, aut veritati mendacium, cedere necessum est, sed fuleit ecclesiam scriptura, & scripturam approbat ecclesia.

AD TERTIVM.

¶ Cur autem scripturas repellitis, si certior in eis est veritas.
RESPONDEMVS.

¶ Scripturam recte ac catholice intellectam, nequaquam repellimus, Omnem tamen scripturam ab hæreticis & schismaticis, ecclesie desertoribus (contra sensum quem scripturae dederit ecclesia) productam, merito suspectam habentes, prorsus abijcimus, non ob scripturae infirmitatem, sed illorum vafriam, qui vel raro vel numquam non ignem alienum scripturae supponunt, nec alias recipiunt scripturas, nisi quas aut de tractionibus, aut additionibus ad sui dispositionem instituti interuerterint, aut dolosis commentis extraveram intelligentiam versatili ingenio traxerint. Et quia tantum obstrepit veritati adulter sensus (secundum Tertullianum) quantum & corruptor stilus, scripturam a desertoribus ecclesie productam haud oportet euestigio admittere, sed ecclesie calculo primū probari & sic vel recte intellectam admitti, vel adulteratam projici. De hoc diuus Hilarius in hunc modum scribit: Videntur hæretici sibi de singulis quæ asserunt præstare rationem, quia.

Hila. li. 4.
de tri.

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

quia singulis assertionibus suis, quædam ex diuinis voluminibus testimonia subdiderunt, quo corrupto intelligentiæ sensu, solis tantum ignorantibus blandiatur, specie veritatis secundum prauitatem interpretantium præstituta. Subscribit & venerandus Origenes in hæc verba: Scripturæ hæretici alienum ignem imponentes, hoc est, sensum & intelligentiam alienam a deo, & veritati contrariam, introducentes incensum domino, non suaue, sed execrabile offerunt. Et ideo forma ecclesiarum sacerdotibus datur, vt si quando tale aliquid fuerit exortum, ea quidem quæ a veritate aliena sunt, ab ecclesia dei penitus abstrudantur &c.

AD QVARTVM.

¶ Qærent a nobis catholicis, quam ob rem non potius in scripturæ quam ecclesiæ sententiam concedimus.

RESPONDEMVS.

¶ Quæstio proposita, ex falso nostræ assertionis intellectu procedit. Nam (vt præmisimus) a scripturis recte intellectis, nullatenus dissentit ecclesia catholica neq; variat ab ecclesia scriptura, sed concordi spiritu & fide, prorsus eadem continent sentiunt, & docet. Ideoque neutiquam potius in scripturæ sententiam imus, quorum perpetuo vna est sententia. Quicquid enim sentit ecclesia, sentit & scriptura, & e contra, ea propter magna laborant aduersarij acrisia, nobis minus recte imponentes, nimirum quod Ecclesiam audientes, in aliquam scripturis contrariam sententiam, aut a qua scriptura quouis modo variet catholice intellecta concedamus, id quod longe secus habet.

AD QVINTVM.

¶ Interrogat quare illos prouocantes ad scripturas non accipimus, eis que scripturas allegantibus haud credimus.

RESPONDEMVS.

¶ Ideo hoc fieri, non quod fidem scripturis minime habeamus, vt minorem veritatis certitudinem in illis suspicemur, Sed quod veritatis desertores, aut non suscipiunt scripturas, aut quas suscipiunt, suis technis interuertunt, vel adulterantes extra rectam & catholicam intelligentiam trahunt. Porro quæ nequa-

CAPVT III

nequaquam alienorum, sed Christi duntaxat & sponsæ eius ecclesie, vocem perpetuo audimus, eos qui alieni sunt (nimirum scripturarum corruptores) merito non suscipimus eo quod sanam doctrinam in ecclesiam haud afferant. Non itaque nos, quin potius vos, o ter miseri scripturarii, vos inquam ecclesie catholice desertores insensati estis, ipsoque insanos Oreste, An non insania est, ecclesiam contemnere, ac nihilo secius in Christo sese vivere credere? In Christo vivere non potestis, nisi vos illi ecclesie subdatis, Si dubitatis, Christus caput est, ecclesia corpus, nisi Paulus in quo Christus loquitur, inuerecunde mentiatur, iam caput sine corpore, & rursum corpus sine capite, quo modo constabunt? Erratis igitur si in Christo vos manere putatis, contempta ecclesia, Et rursum, si in ecclesia, contempto Christo. Siquidem tanta horum est vnitas, tanne uosa compaginatio, ut non corpus solum vnum, sed & vnus sit spiritus. Hinc post apostolum Paulum cum beatissimo martyre Cypriano profitemur, cum Christo non posse esse, qui cum sponsa Christi, atque in eius ecclesia non est, In ecclesia, non extra ecclesiam, Christus est, hæc ille. Nobiscum itaque, non vobiscum Christus est, At ubi Christus an non ibi via, veritas, & vita? Si nobiscum via, cur istac non inceditis? Si nobiscum veritas, certe ut mundus insanat, ut abusio nihil non conspurcet, Non potest errare veritas, non potest non esse verissimum, quod hactenus sensit & credidit ecclesia, Cur illam ergo non auditis? Si nobiscum vita, qua fronte nos reiecta vita, sub vexillis mortis, ac stipendio gehennæ, quemadmodum vos militaremus? Abite igitur insensati scripturarii, stulti & ad credendum tardi corde, abite caeca pectora filii tenebrarum, mentes Cymerijs umbris attriores, & ecclesie frustra obstinate, vel vestro quoque malo, aliquando cessate.

Roma. i.
1. Cor. 1. &
Eph. 1. &
Cor. 2.

Eph. 4. 5
Cyprianus
li. 2. ex
epi. 8.

Ioan. 14.

PARADOXVM SECVNDVM

Tanta est ecclesie catholice maiestas, ut in iudicando de
H pertinen

CONFVTATORIVM SCRIPTVRARIO.

pertinentibus ad fidem, maior sit illius, quam sacrae scripturae
auctoritas.

PROBATIO.

¶ Erit & hoc, candido cuius lectori perspicuum, modo supremum in christiana religione iudicatorium ecclesiam agnoscat. Vtile siquidem nostrae religioni, imo valde necessarium arbitramur ubi de scripturis, aut de veritate quauis ad fidem pertinente controuersia suboritur, ut ab aliquo infallibili iudice, lis ea dirimatur, Nec enim poterit nostra conditio deterior esse, quam fuerat olim synagogae, cum hanc Christus suscepit, Illam autem (iuxta Esaiæ vaticinium) repudiauerit. Porro
Esai. 2. synagogae Moyses prouidit, ut quoties nata fuisset inter iudices controuersia, super ambiguitate sanguinis, causae aut leprae, mox negocium ad locum quem elegerit dominus ad sacerdotes leuitici generis, & ad supremum inter eos iudicem deferretur, cuius iudicio penitus esset standum. Sic enim
Deu. 17. Deuteronomio scribitur: Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepra & non lepra, & iudicum intra portas tuas videris verba variari, surge & ascende ad locum quem elegerit dominus deus tuus, veniesque ad sacerdotes leuitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quaeresque ab eis, qui iudicabunt tibi iudicij veritatem, Et facies quodcunque dixerint qui praesunt loco, quem elegerit dominus, & docuerint te iuxta legem eius, Sic Moyses synagogae prouidit, ut in cunctis dubijs negocijs infallibilem semper haberet praesentem iudicem, per quem sibi veritas iudicaretur, Et CHRISTVS religioni nostrae, ecclesiae suae (pro qua & proprium fudit sanguinem) nullam ad controuersias dirimendas, quas tamen innumeras praesciuit orituras, dereliquit iudicem? Est itaque & in nostra religione, nemini dubium, suprema aliqua potestas iudiciaria, ad omnem controuersiam, siue quae de scripturis, si-

ris siue q̄ de virtute quauis alia, ad fidē catholicam spectante nascitur, dissoluendam & penitus rescindendam sufficiens. Is autem iudex non quilibet indifferenter homo potest esse pro eo quod omnis homo mendax, sed nec scriptura sacra quemadmodum nec apud Iudæos lex ipsa iudex erat, & maxime cum de verbis legis ageretur, tum etiam quod hodie nulla durior, nulla sanguinolentior, nulla pertinacior est contentio, quam de scripturarum intelligentia, catholicis illam, sicut par est, ad ecclesiæ & patrum orthodoxorum sententiam, Hæreticis vero necnon schismaticis, ad sui proprii sensus commentationem, plus quam mordicus trahentibus. Quem ergo iudicem habebimus infallibilem? Ecclesiam vtique catholicam, hæc enim est ad quam dominus remittit, cum nobis locum, quem elegerit ipse pro dirimendis controuersijs adeundum præscribit, ac iudices in eo quorum sententiæ tutius sit standum decernit, vt ex loci selectu, ab vniuersis hæreticorum conuenticulis reuocaret, ex leuiticorū sacerdotum designatione; A populari, cui hæretici cum primis standum arbitrantur, stulto inconstantiq; iudicio deterreret, ex iudicis superioris propositione, quis præcipue hoc in loco audiendus subindicaret, nimirum CHRISTI IESV vicarius, Neque enim aliunde hæreses obortæ sunt, diuo Cypriano ad Cornelium pontificem teste, aut nata sunt schismata, quã inde, quod sacerdoti dei non obtemperatur, nec vnus in ecclesia ad tempus sacerdos, & ad tempus iudex vice CHRISTI cogitatur, cui si secundū magisteria diuina obtemperaret fraternitas vniuersa, nemo aduersum sacerdotum collegium quicquam moueret, nemo post diuinum iudicium, post populi suffragium, post coepiscoporum consensum, iudicem se non episcopi, sed deifaceret, nemo dissidio vnitatis, CHRISTI ecclesiam scinderet, nemo sibi placens ac tumens, seorsum foris nouam hæresim conderet, hæc ille.

¶ Sicut ergo durante synagoga, pro submonendis legis dissidijs & cauendis schismatibus

H ij

Ecclesia in
fallibilis.

Cyprian.

CONFVTATORIVM SCRIPTVRARIO.

matibus, deo iubente, itum est, ad ad locum quem elegit dominus, itum est ad sacerdotes leuitici generis, itum est ad iudicem illius temporis, sic vt figuræ respondeat veritas, nobis christifidelibus adeidus est locus quem elegit deus, de quo p
Efai. 60 **Pfal. 60** **Eph. 5.** **i. Timo. 3.**
 Isaiã ait: Gloria Libani ad te veniet, abies & buxus & pinus simul ad orandum locum sanctificationis meæ, & locum pedum meorum glorificabo. Quis est iste locus, nisi de quo Psal mista: Deus in loco sancto suo, deus qui inhabitare facit vnanimis in domo, hoc est ecclesia, hæc enim locus est a domino I E S V mirifice glorificatus, primo quidem, vt sit locus sanctificationis suæ, apud quam solam sanctitas acquiritur, extra quam nemo sanctificatur, semper sancta & immaculata in fide perseverans, Dein vt sit in religione christiana supremum iudicarium, firmamentum stabile, & immobilis columna veritatis, tãdem vt esset locus, in quo nobis de vniuersa fide veritas ac iudicium infallibiliter recte iudicaretur.

Math. 16. **Math. 18.** **Ioãns. 14**
 ¶ Ad hanc itaque christianis (sicut olim Iudæis ad Moseos cathedrã) pro dirimendis quibuslibet controuersijs fugiendum est, quæ dubijs in fidei rebus, nunquam non erit adiuta diuinitus vt certam nobis depromat veritatem, nisi falsa sit veritatis promissio dicentis: Portæ inferi, id est hæretici vel schismatici, non præualebunt aduersus eam, aut illam dominus le- sus frustra præceperit tanquam supremum iudicem audientem, aut certe spiritum sanctum ei fallaciter promiserit perpetuo affuturum, semperque præsentem sinceræ veritatis custodem, ac illam omnem edoctrurum veritatem. Ad illam sicut ad fidei nostræ tutissimam ancoram, maiores nostri, tam doctrina quam vitæ sanctimonía spectatissimi, confugerunt, Ad hanc a patribus nostris itum est in quibusuis fidei ambiguis negocijs, nunquam ab illis ad solam scripturæ nudam literam, cereo quod dicitur, naso hæreticis flexibiliorum itum est, neutiquam ad plebæos, nullatenus ad quosuis pestilentissimos hæreticos, non ad Arrianos, non ad Donatistas, non ad Pelagianos, non ad Bohemos, non ad Saxones, non ad Hel ad Pe

fos, non ad Vvicleffum aut Huffum, non ad Vvangionum no-
ctuum aut Laucium, non ad Lutherum aut Butzerum, non ad
Oecolampadium aut Carolstadium, non ad Zvuynghium, aut
Brentium, non ad Ottonem Brunfeldium, aut Franciscum
Lambertum, non deniq; ad quemlibet schismaticū, sed itum
est ad Christum, itum est ad supremum Christi vicarium, itum
est ad solidam P E T R I cathedram, itum est denique ad
locum quem elegit dominus, nimirum ad ipsam ecclesiam,
& in ea semper auditus omnipotentis dei vicarius. Extra illam
neminē tuto imitabimur. Nam vbiq; errores, vbiq; scrupi, vn-
diq; lacunæ putres, circumquaq; inconstātia, circumquaq; me-
racissima cauillatio. Sola ecclesia catholica est, quam nullus er-
ror maculabit, nulla falsitatis ruga deformabit, quam nulla per-
uersa doctrina subuertet, sed manet in ea perpetuo constans
tutissimaq; veritas, quæ sola, tanto gloriatur apostolico testimo-
nio, quod firmamentum sit & columna veritatis, necnon Chri-
sti voce de omni veritate affecuratur tuta, nulli vnquā perfidiæ
subijcienda. His testatū sit, esse præstantiorem ecclesiæ, quā
scripturarum auctoritatem, in iudicando de ad fidem pertinen-
tibus, super quarum scripturarum retentione ac fide, iam nūc
ecclesiæ dispiciamus auctoritatem.

Act. 15. 22

1. timo. 3.
Matth. 16.

¶ Nemo est q scripturā adeo mutā nesciat, vt seipsam, vel in-
dicare, vel iudicare seu diffinire canonicā ne quaquā possit, ab
alio (sicut lumē suū luna) necesse est id munus expectet, & talī,
cui & tutissima assit veritas, & iudicaria potestas plenissima.
Hæc autem post deum, quid aliud, quam sponsa sua, catholica
ecclesia, pro qua dominus Christus seipsum tradidit, vt illam
sanctificaret, mundans illam lauacro aquæ in verbo vitæ, vt ex-
hiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam, non habentem maculam
aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta & immacu-
lata. Hæc est ergo quæ scripturæ tribuit, apud nos, quibus de-
us per se non loquitur, auctoritatem, diffiniens eam catholicam,
& absq; omni dubio canonicam esse, credi & reputari, quam i-
psa declarat, decernit, diffinitq; canonicam. Ob hoc beatus Au-
gustinus. Ego, inquit, euangelio non crederē, nisi me catholicę
H in eccle

Eph. 5

Au. c. 3. ep.
Manic. c. 5.

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

idē in ser.
de dñi.

ecclesiæ commoueret autoritas. Et iterum: Si quis aliquas scripturas, præter eas quas catholica ecclesia recepit, vel autoritatem habendas esse crediderit, vel fuerit veneratus anathema sit. Hinc quoties quis fidem alteri facturum, in Matthæum aut Marcum, dicta sua reijcit, mox sacris illis autoribus, ut dignum est, defertur, & quæ ab illis scripta referuntur, non aliter, quam de tripode prolata, accipiuntur. At vnde quæso, certum est Matthæi aut Marci euangelium esse, quod secundum Matthæum Marcumve inscribitur? Nusquam enim Matthæus pollicetur se scripturum euangelium, id quod Lucas sui euangelij proœmio sese facturum scribit, nec vspiciam in diuinis scripturis ostendes aliquid sacrarum rerum conscripsisse Marcum, quale aliquid se fecisse Iohannes testatur, hanc in euangelio suo coronidem adijciens, hic est discipulus ille qui scripsit hæc, vnde ergo illis sua fides, nisi ab ecclesia, quæ singulis euangelis, suos quos nunc videmus titulos præfixit, quo fide forent digna? Iam denique receptum est, quattuor esse euangelia, neque his plura neque pauciora. Primum rogo, qua autoritate? Dein Cū pluris sit testis vnus oculatus (ut est apud Plautum) quam decem auriti, cur non Thomæ potius, Thadæi, Andree, Bartholomei, atque item aliorum euangelia sunt recepta, quos ex choro duodecim fuisse constat, adeoque Christum in carne vidisse, & quod Lucas ait ministros fuisse sermonis. Atque Marcum in eorum albo non fuisse spectatorem ac testem operum Christi, sed audita magis ab alijs, certissimæ tamen fidei viris quam a se visa descripsisse, vel ex ipsius proœmio testatius est, quam ut dubitari possit. Proinde & hoc ecclesiæ autoritati acceptum ferri oportet, quæ quattuor duntaxat euangelia, fide & lectu iudicabit digna. Insuper epistolam ad Laodicenses a Paulo scriptam, ex quarto ad Colossen. capite manifestum est, & eius circumfertur præfixo titulo, cur eam canonicis non ascribimus. Sed & euangelium, cui secundum Hebræos, titulus præfigitur, quod toties a beato Hieronymo citatur, quare etiam illud extra autoritatem est. Nonne & magnus ille Dionysius apostoli Bartholomei euangelium allegat, quod tamen hodie extra canonem

Bio. i. mis.
The. c. 1

canonem dinoscitur. Quam putas ob causam. Hic rursus fatearis oportet, id quod res est, ideo scilicet eis haud parem, atq; cæteris deberi fidem, qd ecclesiæ iudicio velut apocrypha reiecta sunt. ¶ Præterea qui euangelia aliaue id genus sacra literis prodiderunt. Matthæus, Marcus, Lucas, Iohannes, Paulus Iacobus, &c. membra sunt ecclesiæ. Si itaq; propter hos aut alios, æquæ autoritatis viros fides habenda est scripturis, quanto magis ecclesiæ quæ est corpus Christi, ac sponsa ipsius speciosa, adeoq; veritatis certissima testis. Addendum his videtur quod sine scripturis plura religiose recipimus ex traductione ac traditione ecclesiæ. Atqui sine ecclesia, nullam prorsus quasi Canonicam admittimus scripturam, non iota vel apicem vnum. Maior proin est ecclesiæ autoritas. ¶ Huic proxime accedit, quod Christus de spiritu quem accepturi erant apostoli ait. Docebit vos omnem veritatem. At hanc frustra docturus erat, si ab ecclesia post futura, eam voluisset abscindi. Proinde concedas oportet, omnem veritatem consequendę saluti necessariam, ad nos quoque peruenisse. At non omnia q̄ creditu sunt necessaria in pellibus & carthis, id quod supra ostendimus, exarata sunt. Propter solius itaq; ecclesiæ iudicium & autoritatem hæc credenda seruantur, cuius iudicium spiritui veritatis, qui nunquam illi præsens non est, nititur, vt impossibile sit eam, in iudicando de fide errare. Ex quo probe colligitur maioris i fide iudicio autoritatis esse ecclesiam, quam scripturas, præcipue, cum nullam, scripturæ fidem daturi simus, nisi ecclesiæ iudicio approbatæ. Quisquis ergo christianus es, tibi ceu sacra quædam ancora sit communis ecclesiæ fides, cui firmiter adhæreas. Neq; enim periculum est, ne ecclesia, q̄ quantum ad fidei veritatem attinet spiritus sancto regitur, a seipsa discedat, quanquam ab ea recesserint alij. Cæterum qui recedunt, a veritate recedunt, atq; hi sunt, quos velut pestilentes & perniciosos Paulus auersari iubet.

Eph. i. 4. §
Coloss. i. 2

Iohan. i. 5.

2. Timo. 3.

TERTIVM PARADOXVM.

¶ Nihil falsitatis esse potest in diuina scriptura, nec, quantum ad fidem attinet, in ecclesia.

PROBA

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

PROBATIO DE SCRIPTURIS

¶ Veritati testimoniū nihil afferre potest, nisi cui falsum subesse nequit. Nam quod falsi alicuius suspicione tangitur, mox ab idonea veritatis testificatione repellitur. Quod enim de se nullam veritatis certitudinem habet, qui poterit firmum & infallibile veritati testimonium præbere? Vnde dominus a falsis prophetis, tanquam de veritate suspectis, attendere docuit, & in falsis fratribus Paulus periculum intrepide asserit. At diuinæ scripturæ, infallibile veritati testimonium dant. Sic enim de illis veritas ait: Ille sunt quæ testimonium perhibēt de me, per figuras scilicet, per prophetas, & per angelorum ministeria, imo ipse sunt testimonia, quæ de veritate pater pronunciat, de quibus Psalmista: Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est ea anima mea. Non potest igitur illis aliquod subesse falsum. Alioqui dominus Christus illas nequaquam indissolubiles dixisset. Scriptura inquit solui non potest, vt videlicet negetur aut non verum putetur quod in ea vere legitur affirmatum. Necessesse itaq; est eas esse verissimas, ac potius cælum terramq; trāsire, quam iota vnum aut vnum apicē de scripturis a veritate excidere.

Matt. 7
1. Cor. 11

Ioh. 5.

Psal. 118

Iohan. 18

Mach. 6

PROBATIO DE ECCLESIA.

¶ Porro diffinitive sententiæ ecclesiæ, nihil posse, quātum ad fidem attinet, subesse falsitatis, omnibus qui superiora candide legerint, manifestarium credimus. Nam si reperiri queat in terris vsquam, absque vlla falsitate, veritas, nusquam infallibilis, quam in ecclesia reperitur, id quod reuerendus pater & dominus Iohannes Rossensis episcopus, vir doctrina pariter & vitæ sanctimonia clarissimus, tribus scripturæ testimonijs, cuiq; perspicuum facit.

Ross. con.
ca. Ba. c. 12

Iohan. 14
Mar. 8

¶ Quorum primum est, quod Christus, qui se veritatem appellat, pollicitus est, se cum ecclesia futurum, omnibus diebus vsq; ad consummationem sæculi. Si Christus, qui est ipsa veritas ecclesiam nullo tempore destituet, certum est nec eam esse veritate destitutā vnquam.

¶ Alterum est, quod idem ipse Christus promiserit. Spiritū sanctum

PROBA

sanctum in ecclesia perpetuo futurum, & eam ducturum in omnem veritatem. Ego, inquit, rogabo patrem, & alium consolatorẽ dabit, vt maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis. Et haud multo post. Quum venerit ille qui est spiritus veritatis, ducet vos in omnem veritatem. Si spiritus veritatis ecclesie nunquam non aderit, & eandem in omnem ducet veritatem, qui fiet, vt vel illam falsitati subiectam, vel pro veris falsa per illã nobis tradi paciatur?

Iohan. 14.

¶ Tertium est, quod Paulus ad Timotheum scribit. Vt noris, ait, quomodo te oporteat in domo dei versari, quæ est ecclesia dei viui, columna & basis veritatis. Basis ideo, quia fideles, ne vel erroribus, aut fallacijs quorumnis perfidorum, a veritate abducantur, firmat. Columna ideo, quia in ea non tantum certissima veritas. Imo etiã infallibilis certitudo, certissime habetur. Si ergo domus dei, quæ est ecclesia dei viui, sit columna basisque veritatis, ruere is non potest, q̄ doctrinæ per eam tradite, constanter innititur. Et hoc est quod in fidei symbolo profiteamur. Credo sanctam ecclesiam catholicam. Sanctam, quia ab omni falsitate, mendacio, & errore (quantum ad fidei rationem attinet) mūdissimam, id quod in Canticis sponsus de illa testatur dicens. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Tota, inquit, pulchra, propter veritatis certitudinem, omni ex parte, veritate, qua nihil pulchrius, nihil amabilius, nihil formosius, ornata es, & macula videlicet erroris seu falsitatis, circa fidem, non est in te, alijs licet interim defectibus a deo subiecta, vt de te ipsa profitearis. Nigra sum, sed formosa filie Hierusalem. Nigra, per naturam, formosa, per gratiam, nigra propter morum defectibilitatem, formosa, propter fidei indefectibilitatem, nigra & vilis in oculis me auersantium, formosa in oculis verorum Christi fidelium, nigra, quod hæreticorũ incessantes impugnationes perfero, formosa, quod omnibus his assistente Christi spiritu indeficienter præualeo, & certitudine veritatis, Christi autoritate stabilita, gloriosa semper & formosa, vera fide, resulgeo.

1. Tim. 5

Cant. 4

3. Esd. 4

Cant. i

¶ Illa profecto quemlibet catholicum vsq; adeo mouere debent,

I bent,

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

bent, vt non hæſitanter adhæreat his, quæ ſcit per eccleſiæ dif-
ſinitionem eſſe vniuerſaliter approbata. Hæc enim certiffimū
eſt autoritate ſanctiſpiritus confecta pariter & roborata, qui
vixit & regnat, vnus cum patre & filio ſuper omnia benedi-
ctus deus in ſæcula ſæculorum. Amen.

Auguſti M. D. XX. Septembris vltima.

¶ Inter ſcribendū Gratioſe domine, mēti meæ nouū quoddā
occurrit problema, quod coronidis inſtar, prioribus haud inu-
tiliter adiendum videbatur, ideo quæſtiones ſequentes diſſe-
rens, mox, quod incidit, ſubſcripſi.

¶ CHRISTVS QVAMOBREM DOCTRI-
nam ſuam per ſeipſum non ſcripſit, vt alijs de illo ſcribenti-
bus, nimirum apoſtolis & euangeliftis, credere neceſ-
ſum ſit.

CAPVT III.

¶ Propoſiti problematis ſecundum mentem Beati Augu-
ſtini, determinatio.

Aug. i. de
con. euan.
c. 8.

BEATVS Auguſtinus in primo de conſenſu euā-
geliftarum, hanc dubitationem ab infidelibus qui-
buſdam, dominum Chriſtum, ſapientiffimum qdem
virum opinantibus, filium autem dei negātibus, æ-
uo ſuo ſubindicat exortam. Erant enim qui ſacroſanctis euā-
gelijſ credere recuſabant, pro eo quod non ab ipſo domino, ſed
ab eius diſcipulis (quos exiſtimant ei diuinitatem qua deus cre-
deretur errore tribuiſſe) conſcripta ſunt. Solis autem illis li-
bris, quos ſuis manibus dominum exaraffe putant, fidem dari
debere conſtanter aſſerunt, quorum etiamnum aliquos ad Pe-
trum, & Paulum ſcriptos, illiſq; tanquam epistolari titulo præ-
notatos.